

“Vi sprašujete, mi odgovarjamo”

KAJ JE NOVEGA ZA DELODAJALCE NA PODROČJU DELOVNEGA PRAVA?

GZS –Zbornica založništva, knjigotrštva, grafične dejavnosti in radiodifuznih medijev
03. marec 2011

Metka Penko Natlačen, Pravna služba GZS
Igor Knez, Pravna služba GZS

Spremembe zakonodaje

- **Predlog Zakona o delovnih razmerjih**
- **Predlog Zakona o malem delu**
- **Predlog Zakona o varnosti in zdravju pri delu**
- **Predlog Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno**
- **Zakon o urejanju trga dela**

PREDLOG ZAKONA O DELOVNIH RAZMERJIH

- **Zakon o delovnih razmerjih (2002)**
- novela Zakona o delovnih razmerjih (2007)
- Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o delovnih razmerjih (2010)
- Sistemske spremembe (???)

Predlogi

- Krajšanje odpovednih rokov
- Nov izračun odpravnin
- Izenačitev delavskih predstavništev (sindikati in svet delavcev)
- Institut spremembe delodajalca

UČINKI ZA DELODAJALCE

NEPOSREDNI

- večja prožnost zaposlovanja
- možnost prilagajanja razmeram na trgu

POSREDNI

- nižji stroški odpuščanja

Trajanje odpovednih rokov

Veljavni ZDR: s 1.1.2011 so zaradi uveljavitve Zakona o urejanju trga dela pričeli veljati novi odpovedni roki:

- 30 dni / nad 1 do 5 let delovne dobe
- 45 dni / 5 let do 15 let delovne dobe
- 60 dni / 15 let do 25 let delovne dobe
- 120 dni / nad 25 let delovne dobe

Predlog:

- 30 dni / nad 1 do 5 let delovne dobe
- 45 dni / 5 let do 15 let delovne dobe
- 60 dni / 15 let do 25 let delovne dobe
- 90 dni / nad 25 let delovne dobe

Odpravnine

Veljavni ZDR:

- $\frac{1}{3}$ osnove za vsako leto, če zaposlen pri delodajalcu nad 15 let
- $\frac{1}{4}$ osnove za vsako leto, če zaposlen pri delodajalcu od 5 let do 15 let
- $\frac{1}{5}$ osnove za vsako leto, če zaposlen pri delodajalcu od 1 do 5 let

Predlog:

- izenačitev višine odmernega deleža na $\frac{1}{5}$ osnove

Izračun odpravnine

- max. 10x povprečne plače v RS
- do te meje neobdavčeno
- če odpravnina višja se obdavči razlika (vštevava se v osnovo za odmero dohodnine)
- če odpravnina višja se od nje v celoti plačajo prispevki za socialno varnost

- osnova za izračun je delavčeva povprečna mesečna plača v zadnjih treh mesecih pred odpovedjo

Štetje odgovednih rokov

Šteje se vsak dan začnši s prvim dnevom po vročitvi odpovedi PoZ.

Če odpoved PoZ vročena 15. novembra, se 30 dnevni odgovedni rok izteče:

15. decembra

Paziti, da se ne šteje 30 ali 60 dnevnega roka v mesecih, temveč vse v dnevih!

Sistemske spremembe – predlog konec 2010

- **Javni odpravninski sklad**
- **Zaposlitev za določen čas** (možnost odpravnin, pisna oblika, odprava pogoja istega dela, razlogi za zaposlitev za določen čas se razširijo)
- **Delo na domu** v kombinacijami z drugimi oblikami dela (prožnost zaposlitve)
- **Sprememba delodajalca** (solidarna odgovornost namesto subsidiarne)
- **Sprememba definicije poslovnega razloga**
- Odpoved večjemu številu delavcev (poleg odpravnin še druge možnosti poplačila obveznosti do delavcev)
- Možno **znižanje regresa**, skrajšanje obveznosti izplačevanja bolniškega nadomestila v breme **delodajalca s 30 na 20 dni**
- Možnost omejitve najvišjega dopusta (npr. **35 dni**) in določanje letnega dopusta po dvanajstinah
- Varstvo starejših delavcev **po 58 letu in ne več 55 letu**

ZAKON O MALEM DELU

- **Zakon o malem delu** sprejet na seji DZ
- Vložen veto Državnega Sveta
- Ponovni sprejem v DZ z absolutno večino
- Referendum???

- **PREDVIDEN PRIČETEK UPORABE**
1.1.2012

Namen in cilji

- Enotna ureditev oblike del, katera zaradi njihove občasne narave in dinamike opravljanja, ne moremo šteti kot delovno razmerje (začasna in občasna dela, ter zaposlitev za malo delo v skladu s sedaj veljavnim Zakonom o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno)
- Ureditev področja študentskega dela
- Vključitev vseh, ki tovrstna dela opravljajo v sistem socialnega zavarovanja in jim tako omogočiti primerljive pravice iz socialnih zavarovanj
- Zmanjševanje obsega zaposlovanja na črno

Omejitve na strani upravičencev

- Opravlja se največ **60ur/mesec (dijaki in študenti na mesec tudi več vendar na leto ne več kot 720 ur)**
- Najnižji dovoljeni **bruto** prejemek na uro dela je **4,00 EUR**
- **Bruto dohodek** za opravljeno malo delo v seštevku v **koledarskem letu** ne sme presegati **6.000 EUR**

Omejitve na strani delodajalcev

Omejitve pri delodajalcu v posameznem koledarskem mesecu:

- 0 –10 zaposlenih 360 ur
- 11 do 30 zaposlenih 720 ur
- 31 do 50 zaposlenih 1.080 ur
- 51 do 100 zaposlenih 1.440 ur
- več kot 100 zaposlenih 2.880 ur

- max. 5.760 ur, če odobri MDDSZ, vendar le za podjetja, ki imajo več kot 1.250 zaposlenih

Pogoji za izdajo napotnice za delodajalce

- je bil s pravnomočno odločbo o prekršku spoznan za odgovornega, da je kršil določbe tega zakona in sicer v obdobju dveh let od dneva pravnomočnosti odločbe o prekršku
- ima neporavnane obveznosti iz naslova malega dela, kar je razvidno iz centralne evidence o malem delu
- je v postopku prisilne poravnave ali v stečajnem postopku
- preseže omejitev predpisane mesečne kvote ur

Prispevki za socialno varnost

Osnova za plačilo prispevkov je plačilo za opravljeno malo delo (plačilo mora biti izvršeno do 18. naslednjega meseca).

- **Delodajalec:**

- plačilo prispevka za primer poškodbe pri delu in poklicne bolezni, v višini **0,53 %**, v skladu s predpisi, ki urejajo zdravstveno zavarovanje.

- **Upravičenec:**

- plačilo prispevka za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije v višini **9,01 %**
- plačilo prispevka za zdravstveno zavarovanje Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije v višini **5,96 %**.

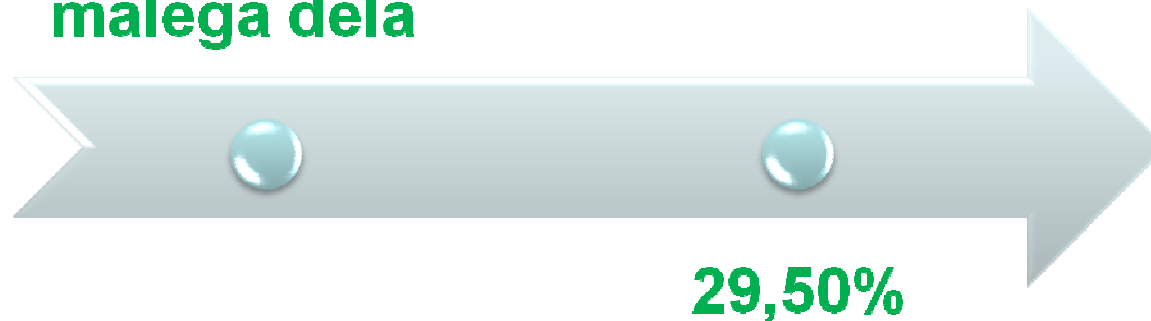
Plačilo delodajalca

PRISPEVKI DELODAJALCA = 0,56%

DAJATEV = 14%

SKUPAJ = 14,56%

Skupna obremenitev malega dela

V to so poleg prispevka oziroma stroška delodajalca vključeni tudi stroški upravičenca, in sicer:

- 9,01% prispevki za ZZZS
- 5,96% prispevki za ZPIZ

Postopek sklenitve malega dela

Dejavnost posredovanja malega dela opravlja pooblaščen organizacija za posredovanje malega dela

Napotnica je dvostranski dogovor med delodajalcem in upravičencem

Napotnico podpišeta delodajalec in upravičenec, ter jo posredujeta organizaciji v potrditev

Organizacija pred potrditvijo napotnice preveri ali je napotnica pravilno izpolnjena

Napotnica se lahko podpiše in potrdi tudi v elektronski obliki

ZAKON O VARNOSTI IN ZDRAVJU PRI DELU

- **Zakon o varnosti in zdravju pri delu (1999)**
- Sprememba Zakona o varnosti in zdravju pri delu (2001)
- Predlog novele Zakona o varnosti in zdravja pri delu
- Podpora socialnih partnerjev

Predlagane rešitve

Revidirane in ocenjene so bile potrebe po definicijah osnovnih pojmov:

“Nezgoda pri delu je nepredviden oziroma nepričakovan Dogodek na delovnem mestu ali v delovnem okolju, ki se zgodi v času opravljanja dela ali izvira iz dela, in ki povzroči poškodbo delavca.”

Poškodba na poti na delo in na poti iz dela se ne šteje več kot poškodba pri delu – to pomeni, da se ne izplačuje 100% nadomestilo; prav tako ni odgovornosti delodajalca.

Predlagane rešitve

- dodane so določbe o t.i. **predhodnem varstvu**
- zakon ne predvideva več podzakonskega akta, ki bi opredeljeval vsebino in način **izdelave izjave o varnosti**, opredeljuje le najpotrebnejše elemente, ki jih mora delodajalec upoštevati glede na velikost podjetja in na vrsto dejavnosti, s katero se ukvarja
- novost so obveznosti delodajalca sprejeti ukrepe na delovnih mestih, kjer je večja nevarnost za **nasilje tretjih oseb**
- kot **izjema dopuščena možnost**, da delodajalec poveri opravljanje strokovnih nalog zunanji licencirani pravni osebi ali posamezniku
- definiran je pojem **samozaposlenih delodajalcev** in njihove obveznosti

Predlagane rešitve

- novela naj bi določila Inšpektorat RS za delo kot **upravljalca evidenc**
- **usmerjeni** zdravstveni pregledi
- sodelovanje z osebnim zdravnikom
- preoblikovanje Sveta RS za varnost in zdravje pri delu v **posvetovalno telo Ministra za delo**
- zaostritev pogojev **za podelitev, obnovo in odvzem dovoljenja za delo**
- vzpostavitev zakonskih možnosti za **prenos javnih pooblastil**
- **zaostritev kazenskih sankcij** za prekrške
- revizija vseh podzakonskih aktov in prenos vsebine nekaterih v **neobvezujoče smernice.**

ZAKON O PREPREČEVANJU DELA IN ZAPOSLOVANJA NA ČRNO

- **Zakon o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno (2000)**
- Spremembe in dopolnitve ZPDZC (2006 in 2010)
- Predlog novele Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno
- Podpora socialnih partnerjev

Predlogi

- Delodajalec, ki na črno zaposluje brezposelno ali neaktivno osebo mora takšni **osebi izročiti pogodbo za nedoločen čas** v roku treh dni po tem, ko je kršitev ugotovljena, hkrati pa tudi poravnati vse obveznosti iz naslova delovnega razmerja **za obdobje treh mesecev** pred ugotovitvijo dela na črno.
- **Omejuje se sosedska pomoč**, ki bo prepovedana v primerih, kadar je delo vezano na dejavnost pravne osebe ali samozaposlene osebe, ter v primerih opravljanja dela na nepremičninah in premičninah, ki se uporabljajo za opravljanje dejavnosti.
- **Omejitev dela v lastni režiji** na nepremičnine v lasti ali najemu, možnost takega dela v okviru registrirane istospolne skupnosti.

Predlogi

- Omejitev osebnega dopolnilnega dela z letnim dohodkom **v višini do 6.000 EUR.**
- **Dopolnilna dela se ne smejo opravljati pri pravnih osebah** in samozaposlenih osebah;
- Obvezno zavarovanje za primer poškodbe pri delu in poklicne bolezni.
- **Kratkotrajno delo** lahko opravljajo tudi zunajzakonski partner, partner registrirane istospolne skupnosti ter starši in otroci partnerja, pod pogojem, da živijo na istem naslovu.
- Kratkotrajno delo se omejuje na **40 ur mesečno za delodajalca** (doslej 40 ur za vsako posamezno osebo na kratkotrajnem delu).
- Delodajalec, ki zaposluje osebe za kratkotrajno delo, bo moral **imeti vsaj enega** zaposlenega.

Predlogi

- Kot nadzorni organ se vključuje tudi **Carinska uprava RS**, ki bo delno prevzela področje nadzora nad zaposlovanjem na črno po tem zakonu, natančneje je določen postopek nadzora, prav tako se razširjajo pristojnosti nadzornih organov, ki bodo po novem lahko izdajali tudi odločbe o prepovedi dejavnosti na področjih, za katere so pristojni.
- Sankcija:
 - **odvzem predmeta**, s katerim je bilo opravljeno delo na črno,
 - **odvzem premoženjske koristi**, pridobljene z delom na črno.
- **Globe se bistveno povišujejo** glede na trenutno najnižje predpisane višine so usklajene z globami po zakonu o malem delu.
- **Za ponavljajoče kršitve in hude kršitve je predvidena globa v višini 2x od predpisane.** Po novem bo sankcij po tem zakonu oproščen posameznik, ki v času zaposlitve na črno prijavi delodajalca, ki ga je zaposlil na črno.

ZAKON O UREJANJU TRGA DELA

- Zakon o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposlenosti (od 1991; večkrat noveliran)
- **Zakon o urejanju trga dela, Uradni list št. 80/2010 z dne 12.10.2010**
- Uporablja se od **1.1.2011**, posamezne določbe pa od 1.1.2012

Krog upravičencev do denarnega nadomestila in višina

- Zaposleni **vsaj 9 mesecev v zadnjih 24** mesecih (ugodnejša za mlajše).
- Upravičenci po sedaj veljavnem zakonu so osebe z delovnim razmerjem vsaj **12 mesecev v zadnjih 18 mesecih.**
- Denarna nadomestila bodo v prvih treh mesecih prejemanja višja, saj bodo znašala **80% in ne 70% osnove, kot do sedaj. Po treh mesecih 60% od osnove.**
- Osnova za nadomestilo je povprečna mesečna plača za **8 mesecev – sedaj 12 mesecev.**
- Zakonsko opredeljen znesek najnižjega nadomestila - 350 EUR

Prejemanje denarnega nadomestila

- Trajanje prejemanja nadomestila **3 mesece za zavarovalno dobo od 9 mesecev do 5 let.**
- Trajanje prejemanja nadomestila **6/9/12 mesecev za zavarovalno dobo od 5 do 15 let/ 15 do 25 let/ nad 25 let**
- delavci nad 50 let starosti in 25 let delovne dobe – **19 mesecev** (prej 18).
- delavci na 55 let starosti in 25 let delovne dobe – **25 mesecev** (prej 24).

Upravičenci do nadomestila

- Ne more ga uveljavljati oseba, ki ji je prenehala pogodba o zaposlitvi po njeni volji ali krivdi (sporazumna razveza, redna odpoved iz krivdnega razloga, izredna odpoved, nezakonita odpoved delodajalca delavcu ali starejšemu delavcu)

Prenehanje pravice do nadomestila

- Iztek obdobja za katerega je pravica odobrena
- Zaposlitev ali samozaposlitev
- Dopolnitev 65 let starosti ali statusa upokojenca
- Če je oseba dala neresnične podatke za pridobitev pravice do nadomestila
- Sodna odločitev, da je pogodba nezakonito prenehala in se mora delavec vrniti na delo
- Neizpolnjevanje obveznosti iskalca zaposlitve

- **ZNIŽANJE** pravice do nadomestila: če upravičenec pridobiva mesečni dohodek več kot 200 EUR na mesec

roki

- Rok za uveljavljanje pravice brezposelne osebe: 30 dni po prenehanju Pogodbe o zaposlitvi
- Če gre za odjavo iz zavarovanj brez njegove vednosti, teče rok odkar je izvedel
- Pravica se prizna od prvega dne brezposelnosti dalje
- Rok ne teče med boleznijo, vojaško obveznostjo in priporom

Ponovno uveljavljanje nadomestila

- V tem, primeru se ne upošteva doba, ki je bila podlaga za odmero nadomestila v prvem primeru
- Prav tako ne zavarovalna doba za čas trajanja prejšnjega prejemanja nadomestila

Zavod, koncesionarji

- Organizacija in delovanje zavoda
- Pristojnosti zavoda za storitve na trgu dela lahko ta s koncesijo prenese na koncesionarja
- Koncesionar je lahko domača ali tuja pravna oseba s sedežem v Sloveniji

Nekatere oblike pomoči iskalcem zaposlitve in spodbude delodajalcem

- Vključenost v javna dela se všteva v delovno dobo.
- Zakon omogoča opravljanje dela do vrednosti 200 EUR mesečno ob ohranitvi pravice do prejemanja denarnega nadomestila.
- Omogočanje delne brezposelnosti ob ohranitvi sorazmerne pravice do denarnega nadomestila.
- Določene storitve bodo omogočene tudi novim skupinam oseb, predvsem tistih, katerih zaposlitev je ogrožena (se jim izteče PoZ čez tri mesece ali pa to izhaja iz dokumentacije delodajalca).
- Nadomeščanje na delovnem mestu - subvencioniranje popolne nadomestitve zaposlene osebe z brezposelno osebo ali osebo, ki ni aktivna na trgu dela.
- Ukrep delitve delovnega mesta se bo izvajal v obliki subvencioniranja delne nadomestitve zaposlenega z brezposelno osebo ali osebo, ki ni aktivna na trgu dela.

Oblike pomoči iskalcem zaposlitve in spodbude delodajalcem

- Kreiranje delovnih mest
- Spodbude za samozaposlovanje
- Spodbude za zaposlovanje
- Aktiviranje nezaposljivih oseb

- Poenostavitev postopkov izbire
izvajalcev aktivne politike zaposlovanja
in izbor delodajalcev

Zagotavljanje dela drugemu uporabniku

- Opredeljuje pogoje za opravljanje te dejavnosti (vzoren delodajalec)
- Obveznosti delodajalca ki zagotavlja delo
- Obveznosti uporabnika
- Vodenje registra delodajalcev, ki zagotavljajo delo drugemu uporabniku

Odprava nepotrebnih administrativnih bremen

- Prijava potrebe po sklenitvi in že sklenjenih avtorskih in podjemnih pogodb Zavodu RS za zaposlovanje, kar se je v praksi izkazalo kot nepotrebno in neučinkovito.
- Odprava administrativnih ovir
- Omogočene bodo elektronske storitve

Hvala za pozornost

Metka Penko Natlačen, univ.dipl.prav.

Samostojna pravna svetovalka

metka.penko@gzs.si

01/5898 183

Igor Knez, univ.dipl.prav.

Samostojni pravni svetovalec

igor.knez@gzs.si

01/5898 187